

Nr 927

Av herr Sundman m. fl., om förlängd tid för bokhandelns dispens från bruttoprisförbudet.

(Lika lydande med motion nr 794 i Första kammaren)

Bokhandeln har under de senaste decennierna varit föremål för olika statliga utredningar, från 1948 års stora bokutredning, där dåvarande statssekreteraren Edenman var ordförande, till den av professor Ulf af Trolle på näringsfrihetsrådets uppdrag verkställda utredningen. Den sistnämnda för- anleddes av Svenska bokförläggareföreningens ansökan om dispens från för- budet mot bruttopriser. Härtill kommer pris- och kartellnämndens under- sökningar i olika sammanhang. Den Edenmanska bokutredningen syftade bl. a. till att öka böckernas tillgänglighet även på landsbygden genom ett vitt förgrenat nät av bokaffärer. När utredningen startade fanns redan drygt 300 s. k. A-boklådor (fullständigt sorterade affärer) och strax dessförinnan hade B-bokhandeln med ca 200 boklådor tillkommit. Detta ansågs emeller- tid inte till fyllest, varför man organiserade den s. k. lantbokhandeln för att tillgodose glesbygdens behov av bokköp.

Vid båda de tillfällen då frågan om dispens från bruttoprisförbudet för böcker och musikalier behandlats av näringsfrihetsrådet har professor af Trolle efter noggranna utredningar tillstyrkt sådan dispens. af Trolle har medverkat vid utarbetandet av lagstiftningen mot konkurrensbegränsning inom näringslivet och den dispensmöjlighet, som återfinns i 4 § konkurrens- begränsningslagen, där det talas om undantag där detta kan antagas »bidra- ga till en ur allmän synpunkt ändamålsenlig ordning», avser enligt förarbe- tena bl. a. bokhandeln.

Näringsfrihetsrådet har emellertid beslutat, att dispensen från bruttopris- förbudet skall upphöra senast den 1 april 1970, vilket kommer att medföra stora förändringar i vår bokdistribution. Tvärtemot den målsättning som den Edenmanska bokutredningen arbetade efter kommer antalet välsorte- rade boklådor att minska. I vilken grad kan ännu icke förutspås, men risken för att ett 100-tal bokaffärer kommer att läggas ner är inte överdriven. I första hand drabbas landsorten och glesbygden. En amerikanisering av bok- handeln med åtföljande förflackning av kulturlivet kan väntas. De mindre förlagen såväl som de mindre boklådorna kommer i kläm i en priskonkur- rens, som kanske genom centrala upphandlingar till stat och kommun ryc- ker undan grundvalen för många bokaffärer ute i landet, vilka för sin exis- tens är beroende av försäljningen till bibliotek och skolor.

Erfarenheter från andra länder utan fasta bokpriser, t. ex. Kanada, visar att bokpriserna stiger i en fri marknad med undantag för vissa bestsellers.

I olika framställningar våren 1968 har Kulturarbetarnas socialdemokratiska förening i Stockholm och Sveriges författareförening framhållit angelägenheten av att det nuvarande bokhandelssystemet får bevaras under den tid som den begärda men då ännu ej tillsatta litteraturutredningen arbetar.

I anslutning till dessa framställningar tillställde Svenska bokhandlareföreningen utbildningsministern en skrivelse vari man föreslog ett upphävande av sådana konkurrensbegränsningar som nyetableringskontrollen, ensamrätten för bokhandeln att sälja böcker över ett visst pris m. m. men att det fasta bokpriset samtidigt bevarades som grund för en friare, liberaliserad bokmarknad.

Nämnas kan att 14 mindre, fristående förlag i en skrivelse till litteraturutredningen nyligen följt samma linje som Svenska bokhandlareföreningen, då de uppenbarligen ser sig hotade till sin existens.

Det vore enligt vår mening olyckligt om man, samtidigt som stora insatser göres för att vitalisera kulturlivet på olika områden, skulle slå sönder ett bokhandelssystem som stått som exempel för många andra kulturländer. Den fråga det här gäller är inte enbart ett kommersiellt problem utan en kulturpolitisk angelägenhet av största vikt. Statsmakterna kan därför enligt vår mening icke undandraga sig ansvaret för utvecklingen. I riksdagen uttalade man sig också den 4 november 1964 för ett bibehållande av de fasta bokpriserna.

Vi anser att tiden för bokhandelns dispens från bruttoprisförbudet bör utsträckas ytterligare fem år efter den 1 april 1970 och att förslagsvis litteraturutredningen bör få i uppdrag att under den fortsatta dispenstiden följa verkningarna av den liberalisering av bokhandelssystemet som bör stimuleras och ske under det fasta bokprisets skydd.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att tiden för bokhandelns dispens från bruttoprisförbudet bör utsträckas ytterligare fem år.

Stockholm den 28 januari 1969

P. O. Sundman (cp)

Ingemar Mundebo (fp)   *Gunnar Gustafsson (s)*

Gunnar Larsson (cp)

i Uddevalla

i Luttra